PORADNIK

Polski Ład dla lekarzy

– niejasne plusy, oczywiste minusy

Prof. Adam Mariański
partner w Mariański Group

Monika Błońska
radca prawny, partner w Mariański Group

Konrad Dura
doradca podatkowy,
menadżer w Zespole Podatkowym Mariański Group

Marta Napieralska
radca prawny, doradca podatkowy,
dyrektor w Zespole Restrukturyzacji Mariański Group

MARIAŃSKI GROUP

NACZELNA IZBA LEKARSKA

GAZETA LEKARSKA

Szybkimi krokami zbliża się czas, w którym Polacy skonfrontują się z Polskim Ładem, nazywanym potocznie w prywatnych rozmowach Nowym Ładem. Taka zresztą była pierwotna nazwa tej koncepcji politycznej, na wzór sławnego amerykańskiego New Dealu, lecz inne konotacje historyczne sprawiły, że ostatecznie ten ład został „spolszczony".

Gdy zmienia się polityka podatkowa państwa, to rzeczą oczywistą jest, że jedni na tym stracą, inni zyskają, lecz bez wątpienia skorzystać na tym musi budżet państwa. Są wprawdzie takie przykłady z historii, które dowodzą, że niekiedy zmniejszenie ciężarów podatkowych dla obywateli zwiększa wpływy do budżetu (prawo Laffera), lecz chyba nie będzie tak teraz i nie w Polsce.

Dla nas najważniejsza jest odpowiedź na pytanie, jaki wpływ będzie miała zmieniona polityka podatkowa państwa na wykonywanie zawodu lekarza i lekarza dentysty w podmiotach opieki zdrowotnej o najróżniejszym statusie prawnym i działających w rozmaitych formach prawnych.

Do kogóż mielibyśmy się zwrócić z tym pytaniem, jak nie do bratniej korporacji innego wolnego zawodu, jakim są doradcy podatkowi. Poprosiliśmy prof. Adama Mariańskiego, Prezesa Krajowej Izby Doradców Podatkowych, o napisanie wraz z zespołem poradnika podatkowego dla lekarzy i lekarzy dentystów. Oto ten poradnik, który „na pierwszy ogień" będzie rozsyłany szeroko do całego środowiska lekarskiego kanałami komunikacji elektronicznej

Spodziewamy się, że po wprowadzeniu w życie zmienionych regulacji podatkowych pojawi się wiele nowych pytań i sytuacji „z życia wziętych", wymagających wyjaśnienia, dlatego też zakładamy w przyszłości rozwijanie tego rodzaju korporacyjnego doradztwa podatkowego zarówno w „Gazecie Lekarskiej", jak i w internecie.

Krzysztof Madej,
Wiceprezes Naczelnej Rady Lekarskiej

Spis treści

Wstęp **3**

1. **Skutki w podatkach i składkach w zależności od formy zatrudnienia** **4**
   - 1.1 Osoby fizyczne **4**
   - 1.2 Działalność gospodarcza **5**
   - 1.3 Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych **8**
   - 1.4 Karta podatkowa **10**
2. **Porównanie form opodatkowania** **12**
   - 2.1 Porównanie zmian w opodatkowaniu **12**
   - 2.2 Składka zdrowotna – porównanie **13**
   - 2.3 Porównanie na kwotach – umowa o pracę **13**
   - 2.4 Porównanie na kwotach **14**
3. **Podmioty lecznicze prowadzone w formie spółek – optymalna forma** **15**
   - 3.1 Podmiot leczniczy działający w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością **15**
   - 3.2 Spółka komandytowa bądź komandytowo-akcyjna **16**
4. **Przekształcenia** **19**
5. **Inne ryzyka** **21**
   - 5.1 Ukryta dywidenda **21**
   - 5.2 Likwidacja szarej strefy – koniec z zatrudnieniem „na czarno" **22**
   - 5.3 Rozliczenia bezgotówkowe **25**
6. **Sukcesja w podmiotach leczniczych** **26**

Wstęp

Polski Ład dla lekarzy – niejasne plusy, oczywiste minusy

Nowelizacja przepisów pod nazwą „Polski Ład", które wejdą w życie od stycznia 2022 r., zarówno w obszarze prawnym, jak i podatkowym, przyniesie wiele zmian i zaskoczeń dla przedsiębiorców z branży medycznej. Z jednej strony mają się zwiększyć nakłady na ochronę zdrowia, z drugiej jednak niektóre rozwiązania mają wyłącznie cel fiskalny, a niejednokrotnie trudno znaleźć racjonalne uzasadnienia dla ich wprowadzenia.

Nowe przepisy są największą w historii III RP rewolucją podatkową. Ich kompleksowe omówienie wymagałoby kilkunastostronicowego opracowania. Stąd też niniejszy poradnik skupia się na najistotniejszych zmianach, które co do zasady wejdą w życie od 1 stycznia 2022 r., a które dotyczą lekarzy oraz podmiotów medycznych.

O istotności wprowadzanych zmian świadczy przykładowo wygaszanie karty podatkowej. Od nowego roku lekarze pracujący w szpitalach i przychodniach w ogóle nie będą mieli prawa do karty podatkowej, nawet gdy korzystają z niej obecnie. Oznacza to, że jedna z najstarszych i zarazem najprostsza forma opodatkowania zniknie z obrotu. Tymczasem sporo lekarzy zdecydowało się na taką właśnie formę rozliczania dopiero w 2021 r. Zmiany te uderzą nie tylko w lekarzy na kontraktach, ale też w lekarzy dentystów pracujących w przychodniach.

Analiza Polskiego Ładu ewidentnie wskazuje, że projektodawcy zmierzają do zniechęcenia podatników do korzystania z opodatkowania w formie podatku liniowego, który do tej pory był najczęściej wybieraną przez przedsiębiorców formą rozliczania się z fiskusem. Lekarzom proponuje się w zamian niski, bo 14% ryczałt od przychodów. Pytanie jednak brzmi, czy to się każdemu opłaci? Odpowiedź oczywiście nie jest jednoznaczna. A czasu na zastanowienie się, jakie najlepsze rozwiązanie wybrać, pozostało bardzo niewiele.

Kolejna istotna zmiana to wprowadzenie dodatkowego podatku w postaci składki zdrowotnej. Od 2022 r. składka zdrowotna przestanie istnieć w znanej nam formie i stanie się *de facto* kolejnym podatkiem.

Oprócz zmian w formach i stawkach opodatkowania mają zmienić się zasady związane z samym prowadzeniem działalności gospodarczej. Przykładowo, zmienić mają się zasady związane z wykupem samochodu z leasingu i jego odsprzedażą. Polski Ład ma również zlikwidować szarą strefę w zakresie zatrudnienia czy ograniczyć możliwość restrukturyzacji działalności.

Nowy rok w obszarze prawnym i podatkowym może przynieść zatem wiele zaskoczeń dla przedsiębiorców z branży medycznej. Choć medialnie mówi się w zasadzie tylko o zwiększeniu kwoty wolnej od podatku i progu podatkowego, a także o dodatkowej składce zdrowotnej, to nowelizacja przepisów skrywa wiele niekorzystnych niespodzianek. Pozostało już niewiele czasu na uświadomienie sobie, jak będzie wyglądała sytuacja podatnika oraz zaplanowanie ewentualnych zmian. Stąd też niniejsze opracowanie ma przybliżyć Państwu najistotniejsze zmiany, które od nowego roku będą kształtować prowadzenie działalności medycznej w Polsce. Niezwykle istotne jest fachowe wsparcie przy kreowaniu stosunków prawno-gospodarczych i planowaniu biznesu, nie jest bowiem tak, że jedyną opłacalną formą opodatkowania od stycznia 2022 r. jest ryczałt, a jedyną spółką – spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Każda sytuacja, każdy biznes jest inny, funkcjonuje inaczej, więc ma odmienne potrzeby.

Mamy nadzieję, że niniejsze opracowanie przybliży Państwu zmiany, które wejdą w życie od 1 stycznia 2022 r., i pozwoli świadomie zaplanować ewentualne zmiany w Państwa działalności.

Życzymy miłej lektury.

Prof. dr hab. Adam Mariański,
partner w Mariański Group

Monika Błońska,
radca prawny, partner w Mariański Group

1 Skutki w podatkach i składkach w zależności od formy zatrudnienia

1.1 Osoby fizyczne

Co zmieni się na etacie?

Obecnie osoby, które pracują na etacie, mają obowiązek odprowadzania składek na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne. Składka na ubezpieczenie zdrowotne wynosi obecnie 9% podstawy wynagrodzenia. Podstawę jej wyliczenia stanowi dochód pomniejszony o wysokość składek na ubezpieczenie społeczne i w znacznej części podlega odliczeniu od podatku (7,75%). Tym samym pracownika etatowego realnie obciąża składka w wysokości 1,25% dochodu.

Należy jednak pamiętać, iż w wyniku wprowadzenia zmian objętych ustawą z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (dalej określaną jako: Polski Ład), „etatowcy" utracą prawo do pomniejszania podatku o część składki na ubezpieczenie zdrowotne.

W konsekwencji doprowadzi to do wzrostu obciążeń publicznoprawnych, ponieważ składka stanie się tak naprawdę quasi-podatkiem liczonym od dochodu. Zwiększenie obciążeń z tytułu ubezpieczenia społecznego ma niwelować podwyższenie kwoty wolnej od podatku (z 8 000 zł do 30 000 zł), podniesienie progu podatkowego, którego przekroczenie wiąże się z opodatkowaniem wg stawki 32%, z 85 528 zł do kwoty 120 000 zł oraz tzw. ulga dla klasy średniej (zob. pkt 2.1).

W praktyce jednak większość podatników zarabiających powyżej 10 000 zł brutto miesięcznie odczuje wzrost opodatkowania, liczony jako łączne obciążenie podatkami i składkami.

1.2 Działalność gospodarcza

Rodzaje opodatkowania działalności gospodarczej

Świadczenie usług medycznych (usług z zakresu opieki zdrowotnej) w ramach działalności gospodarczej może być opodatkowane:

1) progresywnie wg skali podatkowej (17%/32%),
2) wg stawki liniowej 19%,
3) ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych wg stawki 14%,
4) kartą podatkową.

Poniżej przedstawiamy zmiany, jakie zostaną wprowadzone ustawą z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw, a które dotyczą każdego ze wskazanych sposobów opodatkowania.

Zasady ogólne (skala podatkowa)

Zasady ogólne (inaczej skala podatkowa) to podstawowa forma opodatkowania działalności gospodarczej. Należy pamiętać, iż jest ona stosowana automatycznie, więc jeżeli podatnik chce skorzystać z innej formy opodatkowania, musi to zgłosić do właściwego urzędu w odpowiednim terminie. W przeciwnym razie będzie musiał czekać na zamianę cały rok.

Stawka podatkowa

Podstawą opodatkowania jest dochód osiągnięty w ramach działalności gospodarczej. Oznacza to, że podatnik rozlicza wszelkie osiągnięte w ramach działalności przychody oraz pomniejsza je o odpowiadające im koszty uzyskania przychodów (wydatki związane z prowadzeniem działalności). Różnica pomiędzy przychodami a kosztami to dochód. Dochód ten podlega opodatkowaniu wg stawki 17%, a po przekroczeniu drugiego progu nadwyżka opodatkowana jest wg stawki 32% (zob. tabela 1). Ponadto podatnicy opodatkowani wg skali podatkowej będą mogli skorzystać z różnych ulg, np. ulgi na dziecko, ulg rehabilitacyjnych, ulgi internetowej, termomodernizacyjnej, ulgi B+R czy IP Box.

Opodatkowanie według skali było również często wybierane przez małżonków rozliczających się wspólnie, dzięki czemu mogli oni uniknąć progresji podatkowej. Ponadto osoby opodatkowane na zasadach ogólnych mogą korzystać z kwoty wolnej od opodatkowania, wynoszącej obecnie do 8 000 zł (jej wysokość zależała od osiąganego dochodu).

Pamiętać należy, że jeżeli dochody przekroczą 1 mln zł, nadwyżka ponad tę kwotę będzie dodatkowo opodatkowana tzw. daniną solidarnościową w wysokości 4% (zob. tabela 1).

Polski Ład zmienia znacznie sytuację osób wykonujących działalność gospodarczą i stosujących ogólne zasady opodatkowania. Pierwszą zmianą, o jakiej należy wspomnieć, jest **podwyższenie kwoty wolnej od podatku do 30 000 zł oraz rezygnacja z uzależnienia jej wysokości od osiąganego przychodu.** Oznacza to, że od dochodów w tej wysokości podatnik w ogóle nie zapłaci podatku bez względu na wysokość przychodów, co przekłada się na oszczędność w kwocie ok. 5 100 zł w skali roku, co miesięcznie daje po 425 zł oszczędności. Oznacza to, że dochód np. o wartości 2 500 zł miesięcznie pozostanie bez podatku.

Zmianie ulegnie również skala podatkowa. Stawki podatku pozostaną bez zmian, jednak podwyższeniu ulegnie próg, którego przekroczenie wiąże się ze

Podstawa obliczenia podatku w złotych	Kalkulacja podatku
do 85 528 zł	17% minus kwota zmniejszająca podatek
ponad 85 528 zł	14 539,76 + 32% nadwyżki ponad 85 528 zł

Tabela 1. Progi podatkowe w 2021 r.

Podstawa obliczenia podatku w złotych	Kalkulacja podatku
do 120 000 zł	17% minus kwota zmniejszająca 5 100 zł
ponad 120 000 zł	15 300 zł + 32% nadwyżki ponad 120 000 zł

Tabela 2. Progi podatkowe w 2022 r.

stosowaniem 32% stawki podatku. Od 2022 r. próg ten wynosić będzie 120 000 zł. Oznacza to, że dochód podatnika do wysokości 120 000 zł będzie opodatkowany stawką 17%. Jeżeli przekroczy on kwotę 120 000 zł, stawka podatku wyniesie 32% ponad kwotę 120 000 zł (zob. tabela 2).

Należy jednak pamiętać, że po 1 stycznia 2022 r. podatnicy **nie będą uprawnieni do pomniejszania podatku do zapłaty o część odprowadzonej składki zdrowotnej**, co łącznie ze zmianą sposobu liczenia składki zdrowotnej dla przedsiębiorców w istotny sposób wpłynie na wysokość opodatkowania. Negatywny wpływ braku prawa do odliczenia składki zdrowotnej częściowo ma zniwelować tzw. ulga dla klasy średniej, z której również będą mogli skorzystać przedsiębiorcy – ale wyłącznie ci, którzy są opodatkowani wg skali podatkowej.

Składka zdrowotna od 2022 r.

Składka na ubezpieczenie zdrowotne od 2022 r. wynosi 9% dochodu z działalności gospodarczej ustalonego za **rok kalendarzowy**. Ustawodawca zrezygnował zatem z dotychczas obowiązującego sposobu kalkulowania składki zrotowanej od 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego i uzależnił jej wysokość od realnego dochodu.

Od 1 styczna 2022 r. składka liczona będzie jako różnica między osiągniętymi przychodami a poniesionymi kosztami uzyskania tych przychodów (w rozumieniu ustawy PIT), pomniejszonego o kwotę opłaconych w tym roku składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, jeżeli nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów. Tak obliczony dochód stanowi podstawę wymiaru składki, którą oblicza się co roku i obowiązuje ona od 1 lutego danego roku do 31 stycznia roku następnego. Wskazany okres stanowi rok składkowy.

Zastrzec jednak należy, że chociaż dochód z działalności gospodarczej stanowi podstawę wymiaru składki, to jednak składka zdrowotna nie może być mniejsza od tej opłacanej w ramach minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu roku. Wynagrodzenie to od 1 stycznia 2022 r. ma wynieść 3 010 zł, zatem minimalna wysokość składki wyniesie **270,90 zł miesięcznie** (9% od 3 010 zł)

Zmieni się również termin, w jakim należy odprowadzić składkę zdrowotną – dla osób fizycznych oraz wspólników spółek osobowych termin ten zostanie wydłużony do 20. dnia miesiąca następnego, tj. za luty 2022 r. składka będzie płatna do 20 marca 2022 r.

Przedsiębiorcy przysługuje zwrot nadpłaconej składki, jeżeli suma składek na ubezpieczenie zdrowotne wpłaconych w ciągu roku jest wyższa od rocznej podstawy wymiaru składki ustalonej w zależności od stosowanej formy opodatkowania. Może to mieć miejsce np. w przypadku osiągnięcia straty na koniec roku podatkowego i odprowadzania składek w kwocie wyższej niż minimalna.

O zwrot można wystąpić w ciągu miesiąca od upływu terminu na złożenie zeznania podatkowego, czyli do końca maja danego roku. Wnioski złożone po terminie nie będą rozpatrywane.

Ulga dla klasy średniej

Podatnik uzyskujący przychody z działalności gospodarczej będzie miał możliwość pomniejszenia dochodu o kwotę ulgi dla podatników osiągających przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej. Wysokość ulgi uzależniona jest **od wysokości przychodu** podatnika, co oznacza, że ustalając prawo do zastosowania ulgi, nie uwzględniamy poniesionych kosztów. Z ulgi będą mogli skorzystać ci przedsiębiorcy, którzy osiągnęli przychody w wysokości co najmniej 68 411,99 zł. Prawo do ulgi traci się po przekroczeniu progu w wysokości 133 692,01 zł.

Ulgę tę oblicza się według dość skompilowanego wzoru, w zależności od tego, do którego przedziału kwalifikuje się przedsiębiorca (zob. tabela 3):

1) (A x 6,68% – 4 566 zł) ÷ 0,17, dla A wynoszącego co najmniej 68 412 zł i nieprzekraczającego kwoty 102 588 zł,
2) (A x (-7,35%) + 9 829 zł) ÷ 0,17, dla A wyższego od 102 588 zł i nieprzekraczającego kwoty 133 692 zł.

Podatnik, którego przychody przekraczają kwotę 133 692 zł, nie ma możliwości skorzystania z ulgi.

W podanych wzorach lit. „A" oznacza sumę uzyskanych przez podatnika w roku podatkowym i podlegających opodatkowaniu według skali podatkowej przychodów ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej i spółdzielczego stosunku pracy oraz uzyskanych w ciągu roku przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej pomniejszonych o koszty prowadzenia

tej działalności z wyłączeniem z tych kosztów składek na ubezpieczenia społeczne. Zastanawiając się nad wyborem formy opodatkowania działalności gospodarczej, należy pamiętać, że ulga dla klasy średniej dotyczy łącznie przychodów z działalności gospodarczej oraz z umowy o pracę. Jeżeli łączne wynagrodzenie z obu tych źródeł przekroczy 133 692,01 zł – podatnik straci prawo do stosowania ulgi.

Należy pamiętać, iż podatnik z ulgi dla klasy średniej może korzystać już w trakcie wyliczania comiesięcznych zaliczek na podatek dochodowy, jednakże w przypadku przekroczenia progu może to generować dodatkowe ryzyko w postaci zaniżenia podstawy opodatkowania.

Stawka liniowa 19%

Podatek liniowy (stawka 19%) był jedną z najbardziej popularnych form opodatkowania działalności gospodarczej w ostatnich latach. Zapewnia on możliwość ujmowania bieżących wydatków związanych z działalnością w koszty podatkowe, zaś stawka w wysokości 19% nie ulega zmianie niezależnie od wysokości osiąganego dochodu (przeciwieństwo skali podatkowej). Należy jednak pamiętać, że podatnicy, którzy wybiorą tę formę opodatkowania, będą zobowiązani do odprowadzenia dodatkowej „daniny solidarnościowej" w wysokości 4% nadwyżki dochodu ponad 1 mln zł.

Opodatkowane podatkiem liniowym mogą być podmioty prowadzące działalność gospodarczą jako:

- osoba fizyczna – samodzielnie, jak i przy zatrudnieniu pracowników, zleceniobiorców, podwykonawców, członków rodziny,
- wspólnik spółki cywilnej,
- wspólnik spółki jawnej,
- partner spółki partnerskiej.

Od 2021 r. z podatku liniowego nie korzystają natomiast wspólnicy spółek komandytowych.

Wybór podatku liniowego oznacza także brak możliwości wspólnego rozliczenia z małżonkiem, korzystania z większości ulg podatkowych dla osób fizycznych (np. ulga termomodernizacyjna, ulga na Internet etc). Ponadto osoby rozliczające się wg stawki liniowej nie są uprawnione do preferencyjnego rozliczenia przewidzianego dla osób samotnie wychowujących dzieci.

Brak prawa do…

Opodatkowując dochód wg stawki 19%, podatnika **nie obowiązuje kwota wolna od podatku**. Tym samym, podatnik nie będzie uprawniony do skorzystania z podwyższonej do 30 000 zł kwoty wolnej i podatek zapłaci od całego dochodu. Również ulga dla klasy średniej nie jest dostępna dla podatników opłacających podatek liniowy. Ministerstwo Finansów uzasadnia to niższą składką na ubezpieczenie zdrowotne i tym, że niższa składka dostatecznie rekompensuje brak prawa do obniżenia kwoty podatku o część składki zdrowotnej.

Składka zdrowotna – wyższa i bez prawa do odliczania

Składka na ubezpieczenie zdrowotne w przypadku podatników rozliczających się na zasadach podatku liniowego ulegnie zmianie w 2022 r. Obecnie składka stanowi iloczyn stawki 9% oraz przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej (tj. 381,81 zł). Od nowego roku stawka wynosić będzie 4,9% i liczona będzie o podstawy oskładkowania. Podstawę wymiaru

Przychody	Wysokość ulgi
68 411,99 zł	brak
od 68 412 zł do 102 588 zł	(przychód x 6,68% – 4 566 zł) ÷ 0,17
od 102 588,01 zł do 133 692 zł	(przychód x (-7,35%) + 9 829 zł) ÷ 0,17, dla A wyższego od 102 588 zł i nieprzekraczającego kwoty 133 692 zł
133 692,01 zł	brak

Tabela nr 3. Jak liczyć ulgę dla klasy średniej

składki stanowić będzie dochód z działalności gospodarczej ustalony za rok kalendarzowy rozumiany jako różnica między osiągniętymi przychodami a poniesionymi kosztami uzyskania tych przychodów (w rozumieniu ustawy PIT), pomniejszony o kwotę opłaconych w danym roku składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, jeżeli nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów. Tak obliczona podstawa wymiaru składki, którą oblicza się co rok, obowiązuje od 1 lutego danego roku do 31 stycznia roku następnego. Wskazany okres stanowi rok składkowy.

Należy jednak mieć na uwadze, że kwota składki na ubezpieczenie zdrowotne nie może być mniejsza niż kwota odpowiadająca 9%:

1) minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu 1 stycznia roku składkowego w przypadku składki obliczanej od miesięcznej podstawy jej wymiaru,
2) iloczynu liczby miesięcy w roku składkowym i minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu tego roku składkowego, w przypadku składki obliczanej od rocznej podstawy jej wymiaru.

Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne za styczeń 2022 r. ustala się na podstawie zasad obowiązujących do 31 grudnia 2021 r.

Składka wpłacana jest w terminie analogicznym, jak w przypadku przedsiębiorców opodatkowanych wg skali podatkowej, tj. do 20. dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który należy odprowadzić składkę zdrowotną.

1.3 Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych

Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych to alternatywna forma opodatkowania, która zakłada uproszczenie rozliczeń oraz formalności podatkowych. Podstawą opodatkowania jest przychód, zatem podatnik nie jest uprawniony do rozliczania kosztów uzyskania przychodu. Wybór ryczałtu pozwala na skorzystanie z niższych stawek podatkowych, jednak pozbawia podatnika możliwości korzystania z ulg, kwoty wolnej od podatku, a także wspólnego rozliczania z małżonkiem.

Stawka podatkowa

Wysokość stawek ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych została przez ustawodawcę ustalona w art. 12 ust. 1 ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne. Od 2021 r. od przychodów ewidencjonowanych przewidziano osiem podstawowych stawek ryczałtu, tj. 17%, 15%, 12,5%, 10%, 8,5%, 5,5%, 3% i 2%.

Obecnie usługi świadczone przez lekarzy, lekarzy dentystów, lekarzy weterynarii, techników dentystycznych, felczerów, położne, pielęgniarki, psychologów czy fizjoterapeutów kwalifikowane były jako **wykonywanie wolnego zawodu**, co wiązało się z opodatkowaniem stawką w wysokości 17%.

W ramach Polskiego Ładu ustawodawca zdecydował się na wprowadzenie dodatkowych, niższych stawek ryczałtu dla wybranych grup zawodowych i wprowadził dwie nowe stawki w wysokości:

1) **14%** – dla usług w zakresie opieki zdrowotnej, usług inżynierów oraz projektantów,
2) **12%** – dla usług z branży IT.

Ustawa o zryczałtowanym podatku dochodowym nie definiuje, co należy rozumieć przez usługi w zakresie opieki zdrowotnej i w kwestii kwalifikacji usług odwołuje się do Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU). Zakwalifikowanie wykonywanej przez podatnika działalności do odpowiedniego grupowania PKWiU stanowi podstawę do ustalenia wysokości stawek podatkowych. Podkreślić należy, iż za dokonanie kwalifikacji odpowiedzialny jest podatnik, zatem przed wyborem tej formy opodatkowania i złożeniem zawiadomienia do urzędu skarbowego należy sprawdzić, czy świadczone usługi mieszczą się w odpowiednim grupowaniu PKWiU.

Usługi w zakresie opieki zdrowotnej zostały wymienione w Sekcji Q, Dziale 86 Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług. Przykładowo można wskazać tu następujące grupowania:

1) **86.10.1** USŁUGI ŚWIADCZONE PRZEZ SZPITALE
2) **86.21.1** USŁUGI W ZAKRESIE OGÓLNEJ PRAKTYKI LEKARSKIEJ
3) **86.22** USŁUGI W ZAKRESIE SPECJALISTYCZNEJ PRAKTYKI LEKARSKIEJ

4) 86.22.1 USŁUGI W ZAKRESIE SPECJALISTYCZNEJ PRAKTYKI LEKARSKIEJ
   a. **86.22.11.0** Usługi w zakresie analizy i opisywania obrazów medycznych
   b. **86.22.19.0** Pozostałe usługi w zakresie specjalistycznej praktyki lekarskiej

5) **86.23.1** USŁUGI W ZAKRESIE PRAKTYKI DENTYSTYCZNEJ
   a. **86.23.11.0** Usługi w zakresie praktyki ortodontycznej
   b. **86.23.19.0** Pozostałe usługi w zakresie praktyki dentystycznej

6) **86.90.1** POZOSTAŁE USŁUGI W ZAKRESIE OPIEKI ZDROWOTNEJ
   a. **86.90.11.0** Usługi świadczone przez położne
   b. **86.90.12.0** Usługi świadczone przez pielęgniarki
   c. **86.90.13.0** Usługi świadczone przez fizjoterapeutów
   d. **86.90.14.0** Usługi pogotowia ratunkowego, włączając usługi zespołów ratownictwa medycznego
   e. **86.90.15.0** Usługi świadczone przez medyczne laboratoria diagnostyczne
   f. **86.90.16.0** Usługi świadczone przez banki krwi, spermy i organów przeznaczonych do transplantacji
   g. **86.90.17.0** Usługi diagnozowania za pomocą obrazu (np. rentgenowskiego), bez interpretacji
   h. **86.90.18.0** Usługi w zakresie zdrowia psychicznego świadczone przez psychologów i psychoterapeutów
   i. **86.90.19.0** Pozostałe usługi w zakresie opieki zdrowotnej, gdzie indziej niesklasyfikowane

Chociaż organy podatkowe nie są uprawnione do przyporządkowywania wykonywanych przez podatnika czynności do odpowiedniego grupowania PKWiU na etapie zgłoszenia, to mogą dokonać ich weryfikacji np. na etapie kontroli.

Brak prawa do zastosowania ryczałtu

Należy pamiętać, iż nie każdy lekarz, który zdecyduje się na prowadzenie działalności gospodarczej, będzie uprawniony do skorzystania z ryczałtu ewidencjonowanego. Prawa do stosowania ryczałtu nie będą mieli lekarze, którzy **uzyskują przychody ze świadczenia usług na rzecz byłego lub obecnego pracodawcy**, odpowiadających czynnościom, które podatnik:

1) wykonywał w roku poprzedzającym rok podatkowy lub
2) wykonywał lub wykonuje w roku podatkowym

w **ramach stosunku pracy** lub spółdzielczego stosunku pracy.

Taki podatnik **traci w roku podatkowym prawo do opodatkowania w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych** i, poczynając od dnia uzyskania tego przychodu do końca roku podatkowego, opłaca podatek dochodowy na ogólnych zasadach (skala podatkowa).

Z powyższego wynika, iż lekarz, podejmując się współpracy z byłym pracodawcą (przychodnią czy szpitalem), będzie mógł skorzystać z ryczałtu dopiero po upływie dwóch lat od zakończenia takiej współpracy. Ograniczenie to nie ma zastosowania przy podjęciu współpracy z innym podmiotem bądź przy świadczeniu usług **innych niż dotychczasowe** byłemu pracodawcy. Dlatego istotny jest zakres świadczonych usług, określony w umowie współpracy.

Ponadto, ustawodawca przewidział kilka dodatkowych kryteriów, które warunkują skorzystanie z ryczałtu. I tak, z ryczałtu nie skorzystają ci lekarze, którzy:

1) osiągnęli przychody z działalności gospodarczej w poprzednim roku w kwocie przekraczającej równowartość 2 mln euro,
2) korzystali z opodatkowania w formie karty podatkowej,
3) korzystali z okresowego zwolnienia od podatku dochodowego,
4) uzyskiwali przychody z tytułu prowadzenia aptek, kantorów oraz handlu częściami i akcesoriami do pojazdów mechanicznych,
5) wytwarzali wyroby opodatkowane podatkiem akcyzowym, z wyjątkiem wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii.

Co z kosztami?

Opodatkowując przychody ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, podatnik, w odróżnieniu od podatnika opodatkowującego dochód wg skali

podatkowej lub na zasadach podatku liniowego (19%), nie ma możliwości obniżenia przychodu o koszty uzyskania przychodów. Zatem lekarz, decydując się na tę formę opodatkowania, nie będzie uprawniony np. do wliczania w koszty faktur leasingowych, faktur za najem gabinetu czy zakup materiałów medycznych. Można w bardzo dużym uproszczeniu przyjąć, że ryczałt będzie korzystny dla osób ponoszących koszty nie większe niż 20-25% przychodów. Z taką sytuacją mamy do czynienia najczęściej w przypadku tzw. samozatrudnienia, czyli kontraktów zawieranych np. przez lekarzy z podmiotami medycznymi.

Czy lekarz będzie mógł skorzystać z ulg?

Co więcej, lekarz obliczający podatek dochodowy przy zastosowaniu ryczałtu nie skorzysta z podwyższonej kwoty wolnej (30 000 zł). Również **ulga dla klasy średniej** nie będzie miała tu zastosowania.

Składka zdrowotna – brak odliczenia

Polski Ład to nie tylko zmiany w zakresie opodatkowania przedsiębiorców. Modyfikacji uległy również zasady odprowadzania składek na ubezpieczenie zdrowotne w przypadku podatników rozliczających się na ryczałcie. Przede wszystkim należy wskazać na **brak możliwości obniżenia kwoty podatku** o kwotę składki zdrowotnej od 2022 r.

Ponadto zmianie ulegnie również sposób wyliczania składki zdrowotnej. W przeciwieństwie do podatników opłacających podatki na zasadach ogólnych oraz na podstawie stawki liniowej, składka zdrowotna dla „ryczałtowców" nie będzie liczona od realnie osiągniętego dochodu. Ustawodawca uzależnił jej wysokość od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, ustalanego za czwarty kwartał roku poprzedniego. Ponadto przewiduje się wprowadzenie trzech progów przychodowych, których przekroczenie spowoduje zwiększenie wysokości składki zdrowotnej (zob. tabela 4).

Składka zdrowotna 2022	
Przychód rocznie	**Wysokość składki zdrowotnej**
do 60 000 zł	ok. 305,56 zł
od 60 000 zł do 300 000 zł	ok. 509,27 zł
powyżej 300 000 zł	ok. 917 zł

Tabela nr 4. Wysokość miesięcznych składek zdrowotnych w 2022 r.

1.4 Karta podatkowa

Karta podatkowa to forma opodatkowania skierowana do najmniejszych podatników, którzy prowadzą działalność w ściśle określonym zakresie. Korzystać z niej mogą lekarze, lekarze dentyści, felczerzy, technicy dentystyczni, pielęgniarki i położne. Aby rozliczać się na karcie podatkowej, konieczne jest złożenie wniosku PIT-16/PIT-16S do urzędu skarbowego lub w zgłoszeniu do CEIDG.

Stawki karty podatkowej

Karta podatkowa jest specyficzną formą opodatkowania. Stawki opodatkowania określone są w ustawie o podatku ryczałtowym i podlegają co roku podwyższeniu w stopniu, który odpowiada wskaźnikowi wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych. Ich wysokość zależy m.in. od:

1) rodzaju i zakresu prowadzonej działalności,
2) liczby zatrudnionych pracowników,
3) liczby mieszkańców miejscowości, w której jest prowadzona działalność gospodarcza.

Wysokość karty podatkowej określa naczelnik urzędu skarbowego i przekazuje podatnikowi w formie decyzji. Wysokość podatku jest stała, a podatnik jest zobowiązany odprowadzać podatek w terminie do 7. dnia każdego miesiąca, za miesiąc poprzedni. Wybór karty podatkowej powoduje, że podatnik nie może korzystać z ulg podatkowych oraz nie może rozliczać się wspólnie z małżonkiem.

Mniej formalności

Podatnicy opodatkowani w formie karty podatkowej są zwolnieni z obowiązku prowadzenia ksiąg, składania zeznań podatkowych oraz wpłacania zaliczek na podatek dochodowy. Podatnicy ci są jednak obowiązani wydawać rachunki i faktury na żądanie klienta.

Warunki stosowania – koniec karty podatkowej dla lekarzy?

Lekarz może skorzystać z karty podatkowej, jeżeli spełni określone warunki. Ustawodawca uzależnił prawo do korzystania z karty podatkowej od następujących warunków:

1) przedsiębiorca nie może prowadzić innej pozarolniczej działalności gospodarczej,
2) małżonek przedsiębiorcy może prowadzić działalności w tym samym zakresie,
3) przedsiębiorca może korzystać z usług osób wyłącznie zatrudnionych u siebie na podstawie umowy o pracę,
4) przedsiębiorca nie korzysta z usług innych przedsiębiorstw lub zakładów, z wyjątkiem usług specjalistycznych,
5) przedsiębiorca nie wytwarza wyrobów opodatkowanych na podstawie odrębnych przepisów akcyzą,
6) przedsiębiorca prowadzi działalność wyłącznie na terytorium państwa polskiego.

W wyniku zmiany przepisów na przełomie 2020/2021 r. lekarze zyskali prawo do rozliczania na karcie podatkowej również w przypadku, gdy świadczyli usługi na rzecz szpitali czy przychodni. Warunki te jednak ulegną zmianie w 2022 r.

Od 1 stycznia 2022 r. z opodatkowania kartą podatkową będą mogli korzystać **wyłącznie lekarze prowadzący indywidualne praktyki lekarskie w ramach, w których świadczą usługi na rzecz osób fizycznych,** pod warunkiem, że z karty podatkowej korzystali w 2021 r. Natomiast lekarze, którzy współpracowali ze szpitalami i przychodniami na kontraktach i rozliczali się na podstawie karty podatkowej, z początkiem przyszłego roku stracą to prawo. Z ryczałtu nie będą mogli skorzystać również lekarze, którzy w bieżącym roku korzystali z opodatkowania ryczałtem i od 2022 r. chcieliby przejść na kartę podatkową.

Składka zdrowotna na karcie podatkowej

Ci lekarze, którzy zachowają prawo do opodatkowania w formie karty podatkowej, będą opłacać składkę na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 9% podstawy wymiaru składki stanowiącej kwotę minimalnego wynagrodzenia w danym roku. W 2022 r. kwota minimalnego wynagrodzenia wyniesie 3 010 zł, zatem kwota do wpłaty do ZUS wyniesie 270,90 zł.

Podobnie jak ma to miejsce w przypadku innych form opodatkowania, zapłacona składka zdrowotna nie będzie podlegała odliczeniu od podatku ustalonego w decyzji naczelnika urzędu skarbowego.

2 Porównanie form opodatkowania

2.1 Porównanie zmian w opodatkowaniu

Poniżej prezentujemy porównanie najważniejszych aspektów dotyczących zmian w zakresie opodatkowania działalności gospodarczej.

	Skala podatkowa	Stawka 19%	Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych	Karta podatkowa
Pomniejszenie przychodów o koszty uzyskania przychodów	Tak	Tak	Brak	Brak
Ulga dla klasy średniej	Tak	Brak	Brak	Brak
Pomniejszenie przychodu o składkę na ubezpieczenie społeczne	Tak	Tak	Tak	Tak
Kwota wolna od podatku	30 000 zł (kwota pomniejszająca podatek 5 100 zł)	Brak	Brak	Brak
Odliczenie składki zdrowotnej	Brak	Brak	Brak	Brak

Tabela nr 5. Porównanie form opodatkowania

2.2 Składka zdrowotna – porównanie

Poniższa tabela zawiera porównanie metod wyliczenia składki zdrowotnej w zależności od formy prowadzenia działalności gospodarczej.

	Skala podatkowa	Stawka 19%	Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych
Roczny wymiar składki	9% dochodu z działalności gospodarczej	4,9% dochodu z działalności gospodarczej	Brak stawki procentowej (składka zależna od uzyskanego przychodu podatkowego oraz procentowego ujęcia przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia)
	Kwota składki nie może być niższa niż 9% iloczynu liczby miesięcy w roku składkowym i minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu roku składkowego, w przypadku składki obliczanej od rocznej podstawy jej wymiaru	Kwota składki nie może być niższa niż 9% iloczynu liczby miesięcy w roku składkowym i minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu roku składkowego, w przypadku składki obliczanej od rocznej podstawy jej wymiaru	

Tabela nr 6. Wyliczenie składki zdrowotnej

2.3 Porównanie na kwotach – umowa o pracę

Lp.	Kwota brutto	Kwota netto teraz	Kwota netto Polski Ład	Różnica miesięczna	Różnica roczna
1	5 000,00	3 613,19	3 660,19	47,00	564,00
2	6 000,00	4 318,43	4 318,43	0,00	0,00
3	7 000,0	5 024,67	5 024,67	0,00	0,00
4	10 000,00	7 140,39	6 936,87	-203,52	**-2 442,24**
5	15 000,00	10 667,58	9 764,49	-903,09	**-10 837,08**
6	20 000,00	14 194,78	12 642,76	-1552,02	**-18 624,24**
7	30 000,00	21 249,17	18 397,89	-2 851,28	**-34 215,36**

Tabela nr 7. Wyliczenie obciążeń podatkowych 2022 r. – umowa o pracę

2.4 Porównanie na kwotach

Założenia

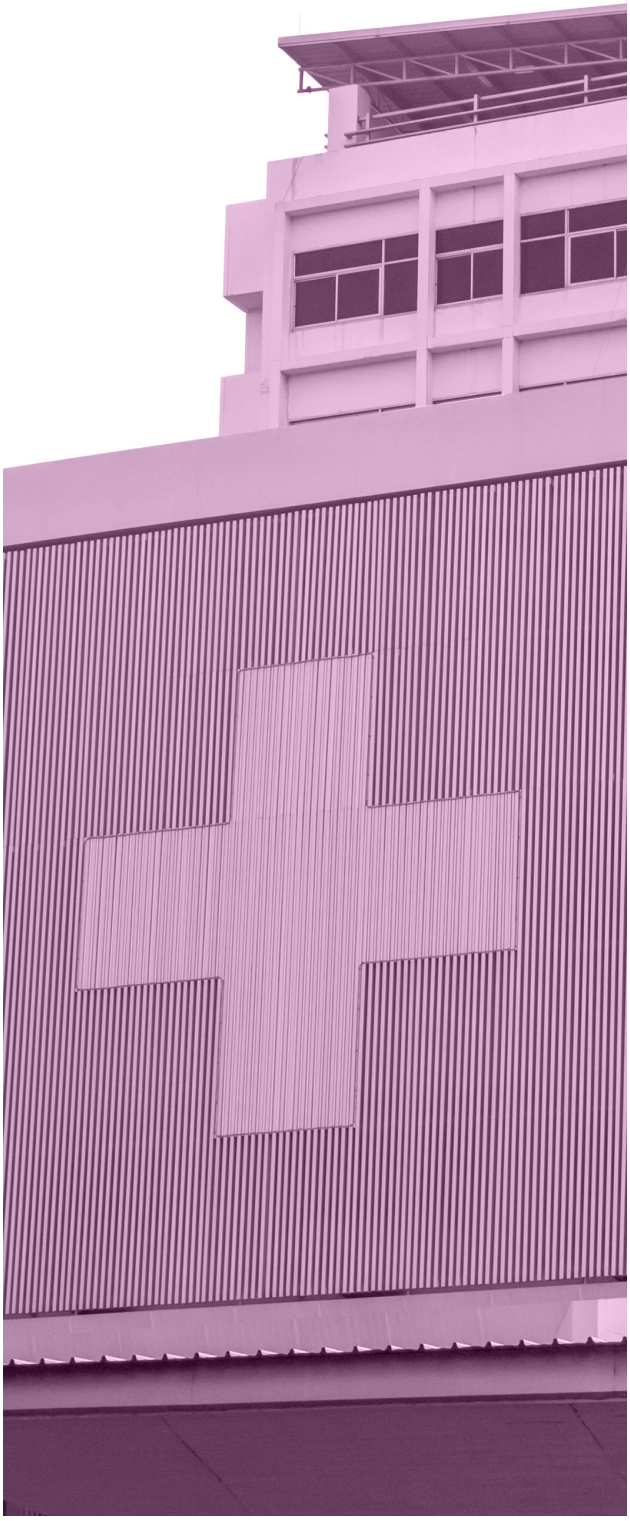
Lekarz prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą (kontrakt) w skali roku uzyskuje dochody w wysokości np. 240 000 zł netto (20 tys. zł netto miesięcznie). Dla większej przejrzystości i możliwości porównania z umową o pracę w symulacji pominięto koszty uzyskania przychodu. Jednak w każdej konkretnej sytuacji należy je uwzględniać w kalkulacji najbardziej optymalnej formy opodatkowania. Symulacja uwzględnia wysokość składek na ubezpieczenia społeczne na 2022 r. ustaloną na podstawie obwieszczenia Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej dot. kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia oraz kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

		RYCZAŁT (14%)	LINIOWY (19%)	SKALA (17%/32%)
Kwota netto (FV)		**240 000,00**	**240 000,00**	**240 000,00**
Podatek VAT	ZW	–	–	–
Ubezpieczenie emerytalne	9,76%	8 322,96	8 322,96	8 322,96
Ubezpieczenie rentowe	1,50%	3 411,12	3 411,12	3 411,12
Ubezpieczenie chorobowe	2,45%	1 044,60	1 044,60	1 044,60
Ubezpieczenie wypadkowe	1,67%	712,08	712,08	712,08
FP SWFON	2,45%	1 044,60	1 044,60	1 044,60
Wynagrodzenie zasadnicze		228 020,00	228 020,00	228 020,00
Koszty uzyskania przychodu		–	–	–
Dochód		**225 325,00**	**225 325,00**	**225 325,00**
Ulga dla kasy średniej		–	–	–
PIT przed odliczeniami	14%/19%/skala	31 546,00	42 812,00	54 104,00
Kwota wolna	425	–	–	5 100,00
PIT po odjęciu kwoty wolnej		31 546,00	42 812,00	49 004,00
Składka NFZ (509 zł /4,9%/ 9%)		6 108,00	11 041,00	20 279,00
Składka NFZ (minimalna)	279 zł	–	–	–
Składka NFZ do odliczenia	0%	–	–	–
PIT		**31 546,00**	**42 812,00**	**69 283,00**
PIT + składka NFZ		37 654,00	53 853,00	156 042,00
NA RĘKĘ		**187 672,00**	**171 472,00**	**156 042,00**

3 Podmioty lecznicze prowadzone w formie spółek – optymalna forma

Podmiot leczniczy może co do zasady działać we wszelkich formach prawnych przewidzianych dla wykonywania działalności gospodarczej, a zatem również w formie spółek prawa handlowego. Do najczęściej wybieranych tego rodzaju spółek należą spółka z ograniczoną odpowiedzialnością oraz, tracąca w ostatnim roku na popularności, spółka komandytowa. Należy pamiętać również o możliwości wyboru jako formy prowadzenia działalności leczniczej, nieco zapomnianej już, spółki komandytowo-akcyjnej, która łączy w sobie zalety spółki osobowej i kapitałowej.

Prowadzenie działalności leczniczej w każdej z tych form wiąże się z określonymi korzyściami oraz ograniczeniami, na których główne aspekty chcielibyśmy zwrócić Państwa uwagę.

3.1 Podmiot leczniczy działający w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

Prowadzenie działalności gospodarczej w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością łączy się nie tylko z możliwością wyłączenia osobistej odpowiedzialności za zobowiązania spółki jej wspólników, ale również otwiera perspektywę dywersyfikacji ryzyka poprzez zakładanie spółek celowych oraz wydzielenie takich spółek z funkcjonującego już w tej formie podmiotu leczniczego.

W przypadku sp. z o.o. dochodzi do rozgraniczenia odpowiedzialności wspólników od odpowiedzialności spółki. Wspólnicy nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania spółki, ewentualny wierzyciel może zatem prowadzić egzekucję z majątku sp. z o.o., ale nie z majątku jej wspólnika.

Należy mieć jednak na uwadze aspekt potencjalnej odpowiedzialności członków zarządu sp. z o.o., którzy w odpowiednim czasie nie zgłosili wniosku o ogłoszenie jej upadłości lub wszczęcie wobec niej postępowania restrukturyzacyjnego. Członkowie zarządu mogą

ponosić również odpowiedzialność za zobowiązania publicznoprawne spółki, w tym za jej zobowiązania podatkowe oraz składki z tytułu ubezpieczeń społecznych, nieopłacone przez spółkę jako płatnika. Podkreślić jednak należy, że wewnętrzne regulacje w zakresie ustalenia procedur oraz zasad prowadzenia spraw na danym poziomie wykonywania funkcji menadżerskich mogą wpływać na znaczne zmniejszenie poziomu ryzyka ponoszonego przez osoby zarządzające spółką. Kluczową kwestią jest zatem posiadanie przez spółkę właściwej dokumentacji określającej ład korporacyjny, ale również poprawne zredagowanie umów stanowiących podstawę współpracy z poszczególnymi osobami zarządzającymi. Warto rozważyć również możliwość zabezpieczenia członków zarządu poprzez odpowiednio dobrane produkty ubezpieczeniowe.

3.2 Spółka komandytowa bądź komandytowo-akcyjna

Spółka komandytowa

Przez wiele lat niezwykle popularną formą prowadzenia działalności była spółka komandytowa. W spółce tej występują dwa rodzaje wspólników: komandytariusz i komplementariusz, w którego roli występowała zwykle sp. z o.o. Taka konstrukcja spółek wynikała z faktu, że wobec wierzycieli za zobowiązania spółki bez ograniczenia odpowiada jedynie komplementariusz, zaś odpowiedzialność komandytariusza ograniczona jest do wskazanej w umowie spółki wysokości sumy komandytowej. Komandytariusz wolny jest od odpowiedzialności w granicach wartości wkładu wniesionego do spółki, co w praktyce oznacza, że jeżeli wkład ten odpowiada co najmniej wysokości sumy komandytowej, wówczas wspólnik ten nie odpowiada za zobowiązania spółki.

Podział wspólników spółki komandytowej na tych zajmujących się prowadzeniem spraw spółki (komplementariuszy) oraz tych, którzy nie mają tego obowiązku (komandytariuszy), zbliża spółkę komandytową do spółki kapitałowej i umożliwia wprowadzenie do niej wspólników, którzy postanowią zainwestować określone środki, natomiast nie będą aktywnie uczestniczyć w jej bieżącym działaniu ani ponosić osobistej odpowiedzialności za jej zobowiązania.

Spółka komandytowo-akcyjna

Spółka komandytowo-akcyjna jest spółką osobową łączącą w sobie cechy dwóch spółek – komandytowej i akcyjnej. Komplementariusz jest wspólnikiem aktywnym, ponieważ zarządza on przedsiębiorstwem oraz reprezentuje spółkę na zewnątrz, co wiąże się z nieograniczoną odpowiedzialnością za jej zobowiązania. Wspólnikiem pasywnym jest akcjonariusz, który objął lub nabył akcje emitowane przez spółkę. Wspólnik ten nie ponosi osobistej odpowiedzialności za zobowiązania spółki. W odniesieniu do komplementariuszy spółka ta cechuje się, podobnie jak inne spółki osobowe, trwałym składem osobowym. Częste zmiany wspólników możliwe są wśród akcjonariuszy, co pozwala na pozyskanie środków finansowych bez konieczności zaciągania dodatkowych zobowiązań poprzez emisję akcji skierowaną do szerokiego grona potencjalnych inwestorów.

Spółka jako podatnik

Zarówno sp. z o.o., sp. k. jak również SKA są podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych. Przedmiotem opodatkowania w tych spółkach jest dochód stanowiący sumę dochodu osiągniętego z zysków kapitałowych oraz dochodu osiągniętego z innych źródeł przychodów. Oznacza to, że dochód dla każdego z tych źródeł wyliczamy odrębnie jako różnicę między przychodami i kosztami z danego źródła. Spółka jako podatnik CIT płaci podatek dochodowy według stawki:

1) 19 % podstawy opodatkowania;

bądź

2) 9 % podstawy opodatkowania od przychodów innych niż z zysków kapitałowych – przy limicie rocznych przychodów nieprzekraczających kwoty odpowiadającej równowartości 2 000 000 euro, oraz w pierwszym roku podatkowym w przypadku spółek rozpoczynających działalność.

Pamiętać jednak należy, że co do zasady podatnik, który został utworzony między innymi w wyniku przekształcenia lub podziału, z preferencyjnej stawki skorzysta dopiero po upływie dwóch lat podatkowych. Ograniczenie to nie będzie natomiast dotyczyło przekształcenia spółki będącej podatnikiem CIT w innego typu spółkę będącą podatnikiem tego podatku (np. przekształcenie sp. k. w sp. z o.o.).

Różnice w zakresie opodatkowania spółek na gruncie podatków dochodowych ujawniają się głównie na

poziomie wspólników, których pozycja jako podatników podatku dochodowego jest odmienna w zależności od typu spółki. Ustawodawca przewidział bowiem zróżnicowanie sytuacji wspólników spółek komandytowych oraz komandytowo-akcyjnych, polegające na odmiennym sposobie opodatkowania komplementariuszy w stosunku do komandytariuszy oraz akcjonariuszy tych spółek. Odrębności te wynikają z różnej sytuacji prawnej tych wspólników w ramach jednej spółki, a w szczególności z faktu, że komplementariusz, który czynnie uczestniczy w prowadzaniu spraw spółki, odpowiada wobec wierzycieli za zobowiązania spółki osobiście, całym swym majątkiem bez ograniczenia, solidarnie z pozostałymi komplementariuszami oraz ze spółką.

Dywidenda na rzecz wspólników spółki z o.o.

Dochody uzyskiwane przez spółkę z o.o. podlegają opodatkowaniu na poziomie spółki oraz na poziomie wspólników. Żaden ze wspólników nie jest zatem opodatkowany na bieżąco z tytułu prowadzonej przez sp. z o.o. działalności gospodarczej, dopiero wypłata na jego rzecz udziału w zysku powoduje powstanie dochodu do opodatkowania u wspólnika. Kluczowa jest zatem wypłata dywidendy ze spółki.

Wspólnik będący podatnikiem PIT rozpozna w takiej sytuacji przychód z tytułu udziału w zyskach osób prawnych opodatkowany zryczałtowanym podatkiem według stawki 19%. W przypadku wspólnika sp. z o.o., który sam jest podatnikiem podatku CIT, stawka ta również wynosi 19%, może tu jednak wystąpić zwolnienie od podatku, które znajdzie zastosowane po spełnieniu przewidzianych ustawą warunków, do których należy m.in. posiadanie przez wspólnika uzyskującego dochody z dywidend bezpośrednio, nieprzerwanie przez okres co najmniej dwóch lat, nie mniej niż 10% udziałów w kapitale spółki, której zysk podlega podziałowi (tzw. zwolnienie dywidendowe). Warunek ten jest zachowany również w przypadku, gdy okres ten upłynie po dniu uzyskania tych dochodów.

Opodatkowanie wspólników spółki komandytowej

Do końca 2020 r. różnice pomiędzy wspólnikami spółki komandytowej polegały głównie na zasadach ponoszenia odpowiedzialności za zobowiązania spółki. Od 1 stycznia 2021 r. różnice pojawiły się także na gruncie opodatkowania podatkiem dochodowym dochodów osiąganych z tytułu udziału w zyskach spółki komandytowej i w skrócie prezentują się następująco:

Zasady opodatkowania komplementariusza spółki komandytowej oraz spółki komandytowo-akcyjnej zostały uregulowane w sposób tożsamy, stąd ich główne założenia opisane zostały łącznie.

Komplementariusz	Komandytariusz
■ 19% zryczałtowany podatek PIT lub CIT od przychodów uzyskiwanych z udziału w zyskach spółki, ■ ustalony w ww. sposób zryczałtowany podatek pomniejsza się o kwotę odpowiadającą iloczynowi procentowego udziału komplementariusza w zysku tej spółki i podatku należnego od dochodu tej spółki, ■ Jeśli spółka nie korzysta ze zwolnienia z podatku dochodowego, to komplementariusz nie zapłaci zryczałtowanego podatku od otrzymywanej dywidendy. ■ przychodu z udziału w zyskach osoby prawnej nie wlicza się do sumy dochodów podlegających opodatkowaniu „daniną solidarnościową”.	■ w przypadku wypłaty zysku na rzecz komandytariusza, nie można dokonać pomniejszenia pobieranego z tego tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego PIT lub CIT o podatek dochodowy zapłacony przez samą spółkę. Dojdzie więc w tym zakresie do dwupoziomowego opodatkowania tego samego dochodu – raz na poziomie spółki komandytowej, drugi raz na poziomie komandytariusza takiej spółki, ■ wprowadzono zwolnienie, tj. wolne od podatku PIT i CIT jest 50% przychodu, nie więcej niż 60 000 zł, pod warunkiem braku powiązań z komplementariuszem będącym spółką (np. komandytariusz nie może być jednocześnie członkiem zarządu spółki będącej komplementariuszem w spółce komandytowej), ■ zwolnienie od CIT przychodów z tytułu udziału w zyskach osób prawnych dla komandytariusza, który posiada nie mniej niż 10% udział w kapitale spółki (art. 22 ust. 4 ustawy o CIT).

Opodatkowanie zysku komplementariusza w sp. k. oraz SKA

Przychód uzyskiwany przez komplementariusza, zarówno spółki komandytowej, jaki i spółki komandytowo-akcyjnej, z tytułu udziału w zysku tej spółki, stanowić będzie przychód z udziału w zyskach osób prawnych, opodatkowany zryczałtowanym podatkiem dochodowym wg stawki 19%. Podatek ten będzie podlegał pomniejszeniu o kwotę odpowiadającą iloczynowi procentowego udziału komplementariusza w zysku tej spółki i podatku należnego od dochodu tej spółki za dany rok podatkowy. Jeżeli zatem sp. k. lub SKA odprowadziła od osiągniętego zysku CIT w wysokości 19%, komplementariusz efektywnie nie zapłaci już podatku w momencie wypłaty zysku. Jeżeli spółka korzysta z preferencyjnej stawki podatkowej w wysokości 9%, wspólnik będzie musiał dopłacić różnicę.

Obowiązek podatkowy po stronie komplementariusza powstanie dopiero w momencie wypłaty na jego rzecz udziału w zysku.

Opodatkowanie zysku komandytariusza

Komandytariuszowi co do zasady przysługuje zwolnienie od podatku dochodowego kwoty stanowiącej 50% przychodów uzyskanych przez niego z tytułu udziału w zyskach w spółce komandytowej mającej siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie więcej jednak niż 60 000 zł w roku podatkowym odrębnie z tytułu udziału w zyskach w każdej takiej spółce komandytowej, w której podatnik jest komandytariuszem. Dodatkowym wymogiem do spełnienia, aby móc skorzystać z takiego zwolnienia, jest **brak wskazanych w ustawie powiązań pomiędzy komandytariuszem a komplementariuszem**.

Jednocześnie komandytariusz będący podatnikiem CIT, po spełnieniu wymogów określonych ustawą, będzie mógł skorzystać ze zwolnienia dywidendowego, właściwego dla wspólnika posiadającego nie mniej niż 10% udziału w kapitale spółki (art. 22 ust. 4 ustawy o CIT).

Opodatkowanie akcjonariusza

W przypadku akcjonariuszy, zarówno na gruncie PIT, jak również CIT, dochody (przychody) z udziału w zysku SKA traktować należy jako dywidendę i opodatkować podatkiem zryczałtowanym w wysokości 19% przychodu.

Inaczej uregulowana została sytuacja akcjonariusza będącego podatnikiem podatku dochodowego od osób prawnych, może on bowiem również skorzystać, przy zachowaniu odpowiednich warunków, ze zwolnienia dywidendowego.

Udział w zysku a „danina solidarnościowa"

Przychody wspólnika spółki komandytowej z tytułu udziału w zysku tej spółki nie są już w Polskim Ładzie klasyfikowane jako przychody ze źródła „pozarolnicza działalność gospodarcza", ale jako przychody z kapitałów pieniężnych (z udziałów w zyskach osób prawnych) i jako takie nie są one uwzględniane przy ustaleniu podstawy obliczania „daniny solidarnościowej". Tym samym po raz kolejny wskazuje to na korzystniejsze opodatkowanie wspólników spółek kapitałowych oraz sp. k. i SKA niż prowadzenie działalności gospodarczej przez osobę fizyczną.

Która forma prawna jest optymalna dla prowadzenia podmiotu leczniczego?

Nie ulega wątpliwości, że nie jest możliwe wskazanie jednej, uniwersalnej i najkorzystniejszej formy działania podmiotu leczniczego. W celu udzielenia odpowiedzi na pytanie, która z nich najlepiej spełni oczekiwania i cele danego przedsiębiorstwa i jego właścicieli, należy dokładnie przeanalizować ich potrzeby, w tym w szczególności sytuację majątkową i osobistą, jak również plany rozwoju. Ocena adekwatności formy prowadzenia działalności dokonywana musi być przy tym przez pryzmat obowiązujących regulacji prawnych, w tym przepisów prawa podatkowego.

Wybór optymalnej formy prawnej dla konkretnego podmiotu leczniczego wymaga zatem m.in. wzięcia pod uwagę aspektu osobistego zaangażowania właścicieli w jego bieżące funkcjonowanie, stopnia gotowości przyjęcia ryzyka związanego z odpowiedzialnością za jego zobowiązania, chęci pozyskania zewnętrznych wspólników – inwestorów, którzy takiego ryzyka nie będą chcieli ponosić, oraz akceptowalnego poziomu obciążeń podatkowych.

Można jedynie wskazać, że dla lekarzy świadczących usługi dla podmiotów medycznych, najkorzystniejszą formą może być ryczałt od przychodów ewidencjonowanych. Dla większej działalności będzie to raczej jedna z omówionych powyżej spółek.

4 Przekształcenia

Już w dacie rozpoczęcia działalności przez podmiot leczniczy warto wybrać odpowiednią formę jego prowadzenia, przy uwzględnieniu indywidualnych potrzeb właścicieli. Jeżeli jednak dopiero na późniejszym etapie dostrzeżemy, że forma ta nie w pełni odpowiada naszym potrzebom, musimy pamiętać, że może ona ulec zmianie w czasie funkcjonowania podmiotu.

Każda spółka handlowa – a zatem: spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna – może być przekształcona w każdą inną spółkę handlową. Zdolność przekształceniową posiada również spółka cywilna, chociaż nie ma podmiotowości prawnej i stanowi wyłącznie umowę pomiędzy wspólnikami, jak również przedsiębiorca będący osobą fizyczną prowadzącą we własnym imieniu jednoosobową działalność gospodarczą. W tym wypadku ustawodawca przewidział jednak ograniczenie w zakresie wyboru formy prawnej, w jakiej będzie mógł on działać po przekształceniu. Przedsiębiorca jednoosobowy może bowiem przekształcić formę prowadzonej działalności jedynie do formy jednoosobowej spółki kapitałowej, a więc sp. z o.o. bądź spółki akcyjnej. W dniu przekształcenia przedsiębiorca staje się wspólnikiem albo akcjonariuszem tej spółki. Jest to zatem szczególny przypadek przekształcenia, w ramach którego następuje zmiana podmiotowa, a osoba fizyczna dokonuje faktycznie przekształcenia jedynie pewnej części swego majątku stanowiącego przedsiębiorstwo w osobę prawną, której staje się właścicielem – jedynym wspólnikiem, nie tracąc przy tym oczywiście swego odrębnego bytu. Okoliczność ta odróżnia przekształcenie jednoosobowej działalności gospodarczej od procesu przekształcenia spółki handlowej w inną spółkę, w wyniku którego spółka przekształcana zostaje wykreślona z rejestru.

Co do zasady, przekształcenie może okazać się najkorzystniejszą formą działań restrukturyzacyjnych zarówno z uwagi na fakt, że w większości przypadków będzie to proces neutralny na gruncie podatków dochodowych (co należy jednak w każdym jednostkowym przypadku potwierdzić), ale również z uwagi na rządzącą tą procedurą zasadą kontynuacji. Pamiętać bowiem należy, że przy klasycznym przekształceniu

spółki prawa handlowego w inną spółkę tego rodzaju, mamy do czynienia z ciągłością podmiotową spółki przekształcanej, co oznacza, że spółce przekształconej przysługują co do zasady wszystkie prawa i obowiązki spółki przekształcanej, w szczególności pozostaje ona podmiotem zezwoleń, koncesji oraz ulg, które zostały przyznane spółce przed jej przekształceniem. Warto jednak pamiętać, że ustawa lub decyzja o udzieleniu zezwolenia, koncesji albo ulgi może odmiennie regulować skutki przekształcenia, co każdorazowo musi podlegać wnikliwej analizie. Podobnie, dokładnej weryfikacji podlegać muszą umowy, których stroną jest przekształcana spółka lub przedsiębiorstwo przedsiębiorcy jednoosobowego, może bowiem okazać się, że w ich treści przewidziane zostały dodatkowe obowiązki, jakie należy spełnić w wypadku podjęcia decyzji o przekształceniu. Brak ich dopełnienia rzadko wpłynie na skuteczność samej restrukturyzacji, może natomiast doprowadzić do rozwiązania umowy bądź stanowić podstawę do jej wypowiedzenia, co mogłoby narazić podmiot leczniczy na znaczne trudności w dalszym działaniu.

Należy jednocześnie podkreślić, że przekształcenie przedsiębiorcy jednoosobowego w spółkę kapitałową jest szczególną formą kontynuacji między tymi podmiotami (quasi-kontynuacja), która nie prowadzi do sukcesji uniwersalnej praw i obowiązków przedsiębiorcy przekształcanego na spółkę przekształconą. Następstwo prawne w tym przypadku należy rozumieć jako wstąpienie nowo utworzonej spółki we wszystkie prawa i obowiązki związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, co również musi zostać uwzględnione przy planowaniu restrukturyzacji podmiotu.

Istotne dla prawidłowego przebiegu restrukturyzacji jest również prawidłowe zidentyfikowanie licznych obowiązków administracyjno-prawnych, których należy dopełnić po dokonaniu restrukturyzacji. W szczególności w przypadku podmiotu leczniczego będzie to konieczność zgłoszenia zmiany danych objętych rejestrem podmiotów wykonujących działalność leczniczą w terminie 14 dni. Brak odpowiednich zgłoszeń, w zależności od treści nakładających obowiązek ich dokonania przepisów, może skutkować wygaśnięciem określonych praw, jak również koniecznością zapłaty grzywien lub kar pieniężnych.

Wybór optymalnej i bezpiecznej formy prowadzenia działalności jest zatem zagadnieniem wieloaspektowym. W celu jego dokonania należy przeprowadzić szczegółową analizę rzeczywistych potrzeb danego podmiotu i jego właścicieli, w tym w szczególności modelu działalności, posiadanej infrastruktury oraz potrzeby dywersyfikacji ryzyk. W każdym przypadku należy jednak pamiętać, że działania te obarczone są znacznym ryzykiem nieprzewidzianych i niezamierzonych przez właściciela skutków prawnych oraz podatkowych, jeżeli podejmowane są bez kompleksowego zweryfikowania.

5 Inne ryzyka

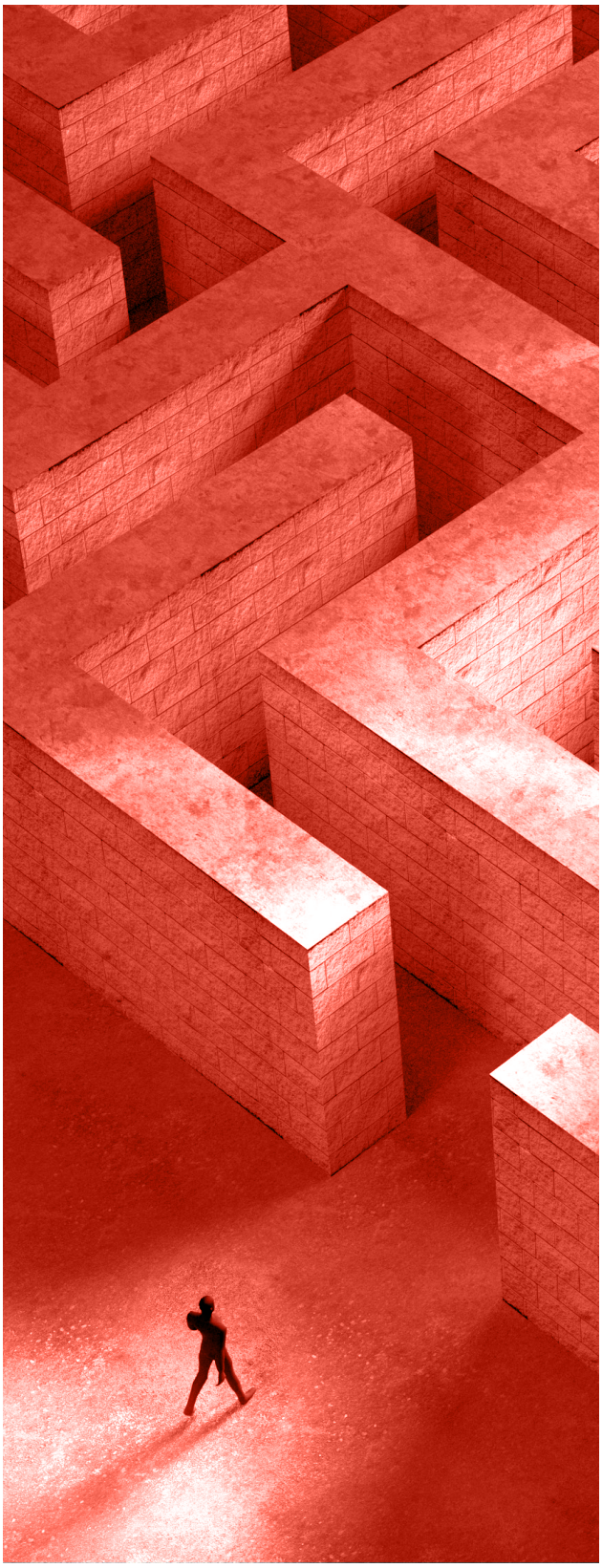
5.1 Ukryta dywidenda

W ramach Polskiego Ładu przewidziano wiele elementów mających na celu uszczelnienie systemu podatkowego. Jednym z takich mechanizmów jest wyłączenie z kosztów uzyskania przychodu wydatków poniesionych przez podatnika będącego spółką w związku ze świadczeniem wykonanym przez podmiot powiązany z tą spółką lub wspólnikiem tej spółki, jeżeli stanowią one „ukrytą dywidendę".

Transakcja zostanie uznana za „ukrytą dywidendę" w przypadku spełnienia chociażby jednej z następujących przesłanek:

a. wysokość lub termin świadczeń są powiązane z zyskiem podatnika (np. spółki);
b. racjonalnie działający podatnik nie poniósłby takich kosztów lub mógłby ponieść niższe koszty w przypadku wykonania porównywalnego świadczenia przez podmiot niepowiązany w rozumieniu przepisów o cenach transferowych;
c. koszty te dotyczą wynagrodzenia za prawo do korzystania z aktywów, które stanowiły własność lub współwłasność wspólnika lub podmiotu powiązanego ze wspólnikiem przed utworzeniem podatnika.

Pierwsza ze wskazanych przesłanek może powodować znaczne utrudnienia dla podmiotów, które ustalają wysokość wynagrodzenia jako np. **procent od osiągniętego zysku**. Taka praktyka jest często spotykana w obrocie gospodarczym, np. w oparciu o wskaźnik dochodowości często wyliczane są wynagrodzenia czy premie dla wspólników albo członków zarządu świadczących usługi na rzecz spółki. W świetle nowych przepisów, taki sposób kalkulowania wynagrodzenia w przypadku transakcji pomiędzy podmiotami powiązanymi stanie się zupełnie nieracjonalny ze względów podatkowych, ponieważ usługobiorca zostanie pozbawiony prawa do zaliczenia poniesionego wydatku do kosztów uzyskania przychodów. Podkreślić należy, iż ustawodawca,

używając spójnika „lub" w przepisie wymieniającym przesłanki wystąpienia ukrytej dywidendy, sprawił, że nie będzie miało znaczenia, czy wynagrodzenie zostało ustalone w sposób rynkowy, a podatnik działał w sposób racjonalny.

Kolejna przesłanka odnosi się do transakcji o nierynkowym charakterze w rozumieniu przepisów o cenach transferowych. Nowe regulacje niejako **wymuszają na podatnikach sporządzanie dodatkowej dokumentacji mającej na celu udowodnienie, że stosowane ceny są rynkowe** (tzw. analiza porównawcza), pomimo iż taki obowiązek nie wynika z przepisów o cenach transferowych. Jednakże, bez analizy porównawczej, np. referującej do wyników finansowych osiąganych przez podmioty niepowiązane, trudno będzie obronić rynkowość cen. Należy wskazać, iż nowe przepisy mogą być traktowane jako *lex specialis* w relacji do przepisów o cenach transferowych i pozwolą organom podatkowym na bezpośrednie wyłączenie wydatków poniesionych na dane świadczenie z kosztów, bez konieczności szacowania ich rynkowej wysokości czy wezwania o przedłożenie dokumentacji TP.

Ostatnia z kategorii kosztów zaliczanych do tzw. ukrytej dywidendy to koszty związane z **aktywami, które uprzednio stanowiły majątek spółki lub jej wspólników**, np. nieruchomości, znaki towarowe, patenty etc. Wspomniany przepis odnosi się do wszystkich aktywów, które należały do wspólników lub podmiotów z nimi powiązanymi, zanim doszło do utworzenia spółki. Dotknąć to może np. wspólników spółek, którzy wycofali nieruchomość z działalności (również przed przekształceniem jej w spółkę) i wynajmują ją do spółki.

Wyjątki jednak przewidziane

Nowelizacja zakłada jednak częściowe wyłączenie stosowania przepisów o „ukrytej dywidendzie". Zgodnie z proponowanym art. 16 ust. 1e ustawy o CIT, przepisy te nie będą stosowane w przypadku, gdy suma poniesionych w roku podatkowym przez podatnika kosztów stanowiących ukrytą dywidendę na podstawie tych przepisów jest niższa niż kwota zysku brutto w rozumieniu przepisów o rachunkowości, uzyskanego w roku obrotowym, w którym koszty te zostały uwzględnione w wyniku finansowym podatnika. Jeżeli suma kosztów stanowiących ukrytą dywidendę będzie niższa niż zysk wypracowany w danym roku, nie będziemy musieli sporządzać dodatkowych dokumentacji potwierdzających rynkowość czy wykluczać koszty związane z aktywami należącymi kiedyś do spółki/wspólnika.

Należy jednak zwrócić uwagę na problem, który może pojawić się u podmiotów, które poniosły stratę z ekonomicznie uzasadnionych powodów. W takim przypadku niemal każde świadczenie od podmiotu powiązanego będzie podstawą zakwestionowania poniesionego wydatku jako kosztu uzyskania przychodu.

Ustalenie ww. współczynnika może być problematyczne z powodu różnic w kalkulowaniu wyniku finansowego na podstawie przepisów rachunkowych i podatkowych. Ponadto może wiązać się to z koniecznością zestawienia wartości z różnych okresów (np. odsetek), co dodatkowo komplikuje sprawę.

Wejście w życie tych konkretnych regulacji zostało jednak odłożone do 1 stycznia 2023 r., więc podatnicy mają jeszcze czas na zabezpieczenie transakcji i dostosowanie się do nowych realiów. W szczególności analizy będzie wymagało świadczenie usług przez lekarza jako wspólnika spółki opodatkowanej podatkiem CIT.

5.2 Likwidacja szarej strefy – koniec z zatrudnieniem „na czarno"

Jednym z podstawowych założeń Polskiego Ładu, jeszcze na etapie ogłaszania samych haseł programu, była walka z „szarą strefą". Zmiany mają na celu obarczenie nielegalnego zatrudnienia tak dużą ilością negatywnych konsekwencji, aby pracodawcy nie sięgali w ogóle po tę formę współpracy. Nie ulega wątpliwości, iż „szara strefa" w zatrudnieniu jest zjawiskiem negatywnym. Nie mniej analiza przepisów Polskiego Ładu budzi wątpliwości pod kątem efektywności proponowanych rozwiązań. Mechanizm takich rozwiązań powinien być prosty i działać tak, aby pracodawcy nie opłacało się zatrudniać nielegalnie, ale jednocześnie również pracownik powinien być zniechęcony do takiej formy współpracy. Efekt zaś ma przynieść nie tyle liczenie na denuncjacje nieprawidłowości przez pracowników, ile odejście od proponowania w przyszłości przez pracodawców nieuczciwych zasad wynagradzania. Tymczasem walka z „szarą strefą" w wersji zaproponowanej w Polskim Ładzie w żaden sposób nie zniechęca pracowników do proponowania takiej formy współpracy – wręcz przeciwnie. Tymczasem rynek pokazuje, iż to często pracownicy są prowodyrami praktykowania takich rozwiązań.

Polski Ład nie wprowadza nowej definicji nielegalnego zatrudnienia, potocznie zwanego zatrudnieniem „na czarno", a jedynie odsyła do regulacji zawartych

w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zgodnie art. 2 ust. 1 pkt 13 lit. a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409, z późn. zm.), nielegalnym zatrudnieniem lub nielegalną inną pracą zarobkową jest zatrudnienie przez pracodawcę osoby bez potwierdzenia na piśmie w wymaganym terminie rodzaju zawartej umowy i jej warunków, a także niezgłoszenie osoby zatrudnionej lub wykonującej inną pracę zarobkową do ubezpieczenia społecznego.

Rządzący doszli do wniosku, iż pracodawca, który zatrudnia pracowników bez umowy bądź wypłaca część wynagrodzenia poza umową, czyli „pod stołem", jest w bardziej korzystnej sytuacji niż podmiot, u którego wszyscy pracownicy zgodnie z przepisami prawa pracują i otrzymują wynagrodzenie, co wg ustawodawcy stanowi nieuczciwą konkurencję na rynku i takie praktyki wymagają ukrócenia.

Niemniej w przypadku umów pozapracowniczych, przepisy Polskiego Ładu mogą stanowić pułapkę nie tylko przy typowym zatrudnieniu „na czarno". Ustawowa definicja nielegalnego zatrudnienia jest szersza niż potoczne rozumienie zatrudnienia „na czarno". Może to powodować, że w przypadku, gdy osoba fizyczna zawarła z innym podmiotem umowę o dzieło, przy czym ten stosunek zostanie uznany za noszący znamiona stosunku pracy – zamawiający zostanie uznany za pracodawcę i obejmą go wszelkie opisane poniżej sankcje. Dlatego ze zmianami objętymi Polskim Ładem powinni zapoznać się nie tylko pracodawcy, którzy zatrudniają pracowników nielegalnie, ale także ci, którzy posługują się innymi formami zatrudnienia pozapracowniczego.

Jak jest teraz?

Obecnie obowiązujące przepisy prawa w sytuacji zatrudnienia „na czarno" bądź wypłaty jakiejkolwiek części wynagrodzenia „pod stołem" powodują negatywne konsekwencje zarówno po stronie pracownika, jak i pracodawcy.

W przypadku ustalenia przez organ w czasie kontroli, iż ma miejsce nielegalne zatrudnienie albo ujawnienie wypłat części wynagrodzenia poza stosunkiem pracowniczym, pracownik zatrudniony w taki sposób ma obowiązek rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych w swojej rocznej deklaracji podatkowej.

Dodatkowo, w przypadku zapłaty przez pracodawcę zaległych składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne, ma on prawo domagać się od pracownika zwrotu wpłaconej składki, w wysokości, którą finansuje pracownik.

Co zmieni Polski Ład?

Projektodawcy przepisów wyszli z założenia, iż zatrudnienie nielegalne jest wymuszane wyłącznie przez pracodawców, którzy czerpią korzyści z faktu, że dzieki temu stają się bardziej konkurencyjni w stosunku do innych, działających legalnie firm. Natomiast praktyka rynkowa pokazuje, iż powyższy wniosek nie jest do końca prawidłowy. Bardzo często to właśnie pracownicy proponują taki sposób zatrudnienia, a nawet uzależniają współpracę od możliwości rozliczania się poza systemem. Tymczasem nowe przepisy wszelkie negatywne konsekwencje wynikające z nielegalnego zatrudnienia – czy to w całości, czy w części – przerzucają na pracodawcę.

1) **Przerzucenie obciążeń podatkowych i składkowych w całości na pracodawcę**

   W wyniku nowelizacji, od 1 stycznia 2022 r. pracownik nielegalnie zatrudniony oraz pracownik, który otrzymuje część wynagrodzenia „pod stołem", w przypadku ustalenia takich okoliczności nie będzie ponosił żadnych obciążeń podatkowych wynikających ze stosunku zatrudnienia. Konsekwencje w zakresie podatku dochodowego będą obciążały w całości pracodawcę.

   Analogicznie będzie wyglądała sytuacja z obowiązkiem opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne. Nie będzie miało znaczenia, czy jest to część składki po stronie pracownika czy pracodawcy, to pracodawca będzie obciążony koniecznością odprowadzenia całości zaległych składek za pracownika. W przypadku stwierdzenia nielegalnego zatrudnienia lub zaniżenia podstawy wymiaru składek, składki należne od wynagrodzenia nielegalnie zatrudnionego pracownika oraz wynagrodzenia wypłacanego „pod stołem" będą w całości finansowane przez pracodawcę.

   Analogicznie jak w przypadku składek na ubezpieczenia społeczne, również w przypadku składek na ubezpieczenie zdrowotne będą także te składki w całości finansowane przez pracodawcę.

W ten sposób nielegalnie zatrudniony pracownik zachowa w pełni prawo do ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego, chociaż nie będzie partycypował w finansowaniu swoich ubezpieczeń, jak to się dzieje w przypadku zatrudnienia legalnego.

2) Przypisanie dodatkowego przychodu

Poza obciążeniem pracodawcy wszystkimi daninami publicznoprawnymi związanymi z zatrudnieniem, nowelizacja wprowadza dodatkowo kary związane z funkcjonowaniem w danej firmie procederu nielegalnego zatrudnienia bądź nielegalnych wypłat.

Za każdy miesiąc nielegalnego zatrudnienia pracodawcy zostanie sztucznie przypisany dodatkowy przychód w wysokości równowartości minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego na podstawie przepisów ustawy z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2207). Od 1 stycznia 2022 r. wzrośnie minimalne wynagrodzenie za pracę z kwoty 2 800 zł brutto do kwoty 3 010 zł brutto. Przypisanie przychodu następuje, zgodnie ze znowelizowanymi przepisami, na dzień stwierdzenia nielegalnego zatrudnienia. Przy czym należy pamiętać, iż przychód ten przypisany będzie niezależnie od tego, czy pracodawca faktycznie wypłacił nielegalnie zatrudnionemu pracownikowi wynagrodzenie i w jakiej wysokości.

Tym samym w przypadku długoletniego stosowania procederu nielegalnego zatrudnienia, dodatkowy przychód stanowiący iloczyn ilości miesięcy nielegalnego zatrudnienia oraz wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę może być naprawdę wysoki.

3) Przychód w przypadku wypłat „pod stołem"

Za przychód z działalności gospodarczej będą również uznawane przychody z tytułu nielegalnego zatrudnienia w części, w jakiej pracodawca nie ujawnił ich właściwym organom państwowym, tj. wypłacone poza wynagrodzeniem wynikającym ze stosunku pracy. Przychody te do 31 grudnia 2021 r. są uznawane za przychód pracownika. Po zmianie przepisów, od strony pracownika będą one zwolnione, zaś od strony pracodawcy będą stanowiły przychód, co w połączeniu z kolejną sankcją powoduje *de facto* podwójne obciążenie pracodawcy w takiej samej wysokości.

4) Wyłączenie z kosztów uzyskania przychodów

Kolejnym elementem zmian, mających na celu przeciwdziałanie „szarej strefie", jest wyłączenie z kosztów uzyskania przychodów wynagrodzenia wypłaconego z tytułu nielegalnego zatrudnienia oraz wynagrodzenia wypłaconego „pod stołem". W ten sposób pracodawca, w sytuacji wykrycia nielegalnego zatrudnienia w firmie, będzie zobowiązany do zapłaty zaległych obciążeń podatkowych (podatek dochodowy). Wypłacone w takiej sytuacji kwoty nie będą mogły zostać rozpoznane przez pracodawcę jako koszty uzyskania przychodów.

Analogicznie, kosztem podatkowym dla pracodawcy nie będą również składki na ubezpieczenie społeczne od wynagrodzenia z tytułu nielegalnego zatrudnienia oraz od części nieujawnionego wynagrodzenia, pomimo że będą finansowane wyłącznie ze środków pracodawcy.

Inne formy zatrudnienia

Warto zauważyć, że przepisy ograniczają się tylko do stosunku pracy. Inne formy zatrudnienia, jak np. umowa-zlecenie, pozostają poza zakresem przeciwdziałania „szarej strefie".

Niemniej omawiane zmiany przepisów mogą mieć istotny wpływ także na sytuację prawną podmiotów, które korzystają z innych form współpracy poza pracowniczą. Firmy, które zawierają ze swoimi podwykonawcami umowy cywilnoprawne, takie jak umowy-zlecenia czy umowy o dzieło, w przypadku stwierdzenia, iż dany stosunek umowny nosi znamiona stosunku pracy, w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy, również będą narażone na sankcje wynikające z przepisów Polskiego Ładu. Stąd też, również przy takich formach współpracy, istotnym jest ich prawidłowe zawarcie oraz wykonywanie.

Podsumowanie

W sytuacji stwierdzenia, iż w danej firmie świadczona jest praca „na czarno", pracodawca poniesie wszelkie negatywne konsekwencje, tj. obowiązek zapłaty wynagrodzenia, zaległych podatków, składek na ubezpieczanie

społeczne i zdrowotne, które jednocześnie zostaną wyłączone z kosztów uzyskania przychodów, a dodatkowo zostanie doliczony przychód w postaci minimalnego wynagrodzenia za każdy miesiąc nielegalnego świadczenia pracy.

Powyżej opisane zmiany przepisów prawa w stosunku do pracodawcy, co do zasady, będą miały zastosowanie do wszystkich przypadków nielegalnego zatrudnienia oraz przypadków nieujawniania właściwym organom części wynagrodzenia ze stosunku pracy, zaistniałych od dnia 1 stycznia 2022 r.

5.3 Rozliczenia bezgotówkowe

Kolejnym założeniem, które realizowane jest już od kilku lat i znajduje wzmocnienie w przepisach Polskiego Ładu, jest popularyzacja bezgotówkowej formy rozliczania transakcji. Przez płatności bezgotówkowe rozumie się płatności realizowane z użyciem instrumentów płatniczych takich jak: karta płatnicza, wykonanie płatności mobilnej lub polecenia przelewu. Definicja instrumentu jest na tyle szeroka, iż obejmuje wszelkie urządzenia czy też procedury umożliwiające złożenie zlecenia płatniczego bez rozróżniania konkretnych urządzeń, technologii itp. Tym samym wybór formy rozliczenia pozostawiony jest podatnikowi. Każda więc forma rozliczeń bezgotówkowych, które na kasie mogłyby zostać zakwalifikowane w kategoriach „przelew", „płatności mobilne", „karta", a więc zarówno płatności dokonywanych bez użycia terminala POS, za pomocą polecenia przelewu, kart płatniczych oraz aplikacji płatniczych i transakcji inicjowanych na terminalu za pomocą karty lub innych instrumentów mobilnych (aplikacji płatniczych) – **będzie uznawana za prawidłową.**

Preferencje w podatku dochodowym

Polski Ład wprowadza ulgę dla podatników, którzy ponieśli wydatki na nabycie terminala płatniczego oraz wydatki związane z obsługą transakcji płatniczych. Wydatki te będą mogły być odliczone od podstawy obliczenia podatku zarówno w przypadku korzystania z opodatkowania na ogólnych zasadach według skali podatkowej, jak i w podatku liniowym.

Ulga została ograniczona kwotowo, tj. do 1 000 zł rocznie, a w przypadku podatników zwolnionych z obowiązku posiadania kasy fiskalnej – maksymalnie do 2 500 zł w roku podatkowym. Ustawa jednocześnie precyzuje rodzaje wydatków, które można rozliczyć, tj. wydatki zarówno na nabycie terminali, jak i opłaty za korzystanie z nich. Co istotne, za terminal uważane jest każde urządzenie umożliwiające dokonywanie płatności bezgotówkowych z wykorzystaniem karty płatniczej lub innych instrumentów płatniczych.

Obowiązek zapewnienia płatności bezgotówkowych

Przepisy Polskiego Ładu nakładają na przedsiębiorców obowiązek zapewnienia możliwości dokonywania płatności za pomocą bezgotówkowych instrumentów płatniczych. Konieczność wprowadzenia możliwość płatności bezgotówkowych dotyczy tych przedsiębiorców, którzy mają obowiązek prowadzenia ewidencji sprzedaży przy zastosowaniu kas rejestrujących. W pierwszej kolejności, w przypadku świadczenia usług medycznych, konieczne jest ustalenie, czy dana osoba, tj. lekarz, lekarz dentysta, pielęgniarka, musi posiadać kasę fiskalną. W tym celu należy ustalić, kto jest nabywcą usług medycznych. Jeżeli jest nim wyłącznie Narodowy Fundusz Zdrowia, któremu lekarz wystawia fakturę, wówczas pacjenci są jedynie odbiorcami usług medycznych, za które płaci NFZ, tym samym lekarz nie ma obowiązku posiadać kasy fiskalnej.

Analogicznie sprawa wygląda w sytuacji, gdy lekarz ma zawartą umowę z innym podmiotem leczniczym. Wówczas pacjenci korzystają z usług tej placówki, która jest faktycznym sprzedawcą, lekarz natomiast rozlicza się nie z pacjentem, a z przychodnią, w związku z tym również w tym wypadku nie będzie zobowiązany do posiadania kasy fiskalnej. W tym przypadku możliwość płatności bezgotówkowych będzie musiała zapewnić przychodnia.

Jeżeli natomiast usługi medyczne wykonywane są bezpośrednio na rzecz pacjentów, którzy są nabywcami usługi i płacą bezpośrednio lekarzowi – wówczas taka sprzedaż, co do zasady, powinna być ewidencjonowana na kasie fiskalnej. W takim wypadku Polski Ład wprowadza dodatkowy obowiązek posiadania, oprócz kasy fiskalnej, możliwości zapłaty za usługę w formie bezgotówkowej.

Przepisy Polskiego Ładu przewidują również sankcję za niezastosowanie się do opisanego powyżej obowiązku. I tak, w przypadku stwierdzenia, że dany podmiot nie zapewnia współpracy kasy rejestrującej z terminalem płatniczym, może być on obciążony karą pieniężną w wysokości 5 000 zł.

6 Sukcesja w podmiotach leczniczych

Budowa firmy wielopokoleniowej receptą na sukces

Ostatnie lata oraz widmo zmian w najbliższej przyszłości niechybnie pokazują, iż żyjemy w czasach nieustannych zmian. Wpływ czynników zewnętrznych na działalność w każdej gałęzi życia jest nieodzowny. Szczególnie narażone są te dziedziny, w których swobodę działalności wkraczają ograniczenia prawne, w tym branża medyczna. W przypadku takich branż brak planu sukcesji niesie za sobą dodatkowe, negatywne skutki i dotyka wielu aspektów dotychczasowej działalności – od kwestii pracowniczych, poprzez rozliczenia podatkowe, organizację pracy, a nawet – zamknięcie biznesu. Tymczasem dobrze przygotowany plan działania pozwala na zapewnianie ciągłości biznesu, a przede wszystkim zbudowanie firmy wielopokoleniowej.

Potrzebny jest plan działania

Opracowanie strategii i kompleksowego planu budowania firmy na pokolenia powinno być naturalnym elementem prowadzenia działalności gospodarczej, w tym działalności medycznej. Szczególnie, że wśród lekarzy jest jeden z największych odsetków wykonywania tego samego zawodu przez dzieci. Powoduje to, iż w większości wypadków istnieje następca, który ma odpowiednie kwalifikacje do przejęcia biznesu.

Niestety, w praktyce to dopiero okoliczności, takie jak: śmierć osoby prowadzącej działalność leczniczą, rezygnacja z jej prowadzenia, utrata przez lekarza prowadzącego praktykę lekarską uprawienia do wykonywania zawodu, likwidacja podmiotu leczniczego z innych powodów, a nawet kryzys gospodarczy – powodują, iż prowadzący podmiot leczniczy myślą o planach na przyszłość.

Tymczasem sukcesji biznesu medycznego nie należy utożsamiać wyłącznie ze śmiercią właściciela firmy. Wiele czynników zewnętrznych, w tym również zmiany otoczenia prawnego, mogą zmusić osoby prowadzące działalność do podjęcia decyzji związanych z dalszym trwaniem firmy czy koniecznością jej restrukturyzacji bądź dokapitalizowania.

Firmy nowoczesne i nastawione na rozwój analizują na bieżąco skutki podejmowanych działań w oparciu o aktualną sytuację na rynku, która warunkuje strategię biznesu. Skutecznie wdrożona strategia firmy powinna zakładać również plan sukcesji, co jest niezwykle istotne w szczególności w przypadku osób prowadzących podmiot leczniczy w formie jednoosobowych działalności gospodarczych, spółek cywilnych czy osobowych. Ale również spółki kapitałowe powinny mieć swego rodzaju plan awaryjny.

Obowiązujące przepisy są niewystarczające

Wprawdzie ustawodawca w 2018 r. wprowadził przepisy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej, których celem jest ułatwienie sukcesji przedsiębiorstwa, ale regulacje te:

1) dotyczą wyłącznie firm zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej,
2) nie są kompletne,
3) są tymczasowe, bowiem ich celem jest uzyskanie przez następców prawnych czasu na podjęcie decyzji, czy chcą kontynuować działalność na własny rachunek, sprzedać firmę czy ją zamknąć.

Dlatego to jedynie pewnego rodzaju tratwa, która pozwala utrzymać na powierzchni firmę w razie śmierci jej właściciela, niemniej nie jest to sukcesja biznesu w rozumieniu kompleksowego planu przekazania firmy dalej – czy to poprzez pozostawienie w rodzinie, czy jej przekazanie na zewnątrz, a co najważniejsze, dotyczy wyłącznie jednoosobowych działalności gospodarczych i spółek cywilnych.

Najlepsza forma prowadzenia działalności leczniczej

Najpopularniejszymi formami prowadzenia działalności leczniczej w Polsce pozostaje wciąż jednoosobowa działalność gospodarcza; obok pojawiają się też spółki cywilne. Wbrew nazwie i powszechnemu mniemaniu, spółka cywilna nie jest *de facto* spółką, zatem niesie takie same zagrożenia jak jednoosobowa działalność gospodarcza.

Coraz częściej podmioty lecznicze występują w formie spółek jawnych oraz spółek komandytowych. W ich przypadku, co do zasady, śmierć bądź rezygnacja jednego ze wspólników może również powodować negatywne skutki.

Nadchodzące wraz z Polskim Ładem zmiany jednoznacznie pokazują, iż wymagana jest analiza formy prowadzenia biznesu. Po pierwsze, pod kątem dostosowania struktury do zmian, które wkrótce wejdą w życie, a po drugie, aby zapewnić przy okazji bezpieczeństwo prowadzenia biznesu na przyszłość.

Otoczenie prawno-podatkowe biznesu w Polsce uniemożliwia wskazanie uniwersalnej i najlepszej formy prowadzenia działalności. Z punktu widzenia zmian wynikających z Polskiego Ładu, jak i biorąc pod uwagę konieczność zabezpieczenia biznesu na przyszłość, niezbędna jest wnikliwa analiza każdego przypadku. Dla jednej firmy właściwą może być, przykładowo, spółka komandytowa, ale przy innym biznesie najlepiej sprawdzi się spółka z ograniczona odpowiedzialnością, W zależności od charakterystyki działalności, intencji właścicieli, planów na przyszłość, będą stosowane różne mechanizmy, które są możliwe z uwagi na dość dużą elastyczność przepisów dotyczących spółek prawa handlowego.

Nie można jednoznacznie wskazać formy organizacyjno-prawnej, która jest idealna dla każdej firmy bądź etapu, na którym się znajduje. Z pewnością warto pomyśleć o sukcesji biznesu jak najszybciej, aby uniknąć działania przypadku, zaś zbliżająca się rewolucyjna zmiana przepisów podatkowych jest idealną okazją, aby wdrożyć ewentualne zmiany w firmie.

Przygotowanie planu budowania firmy wielopokoleniowej – w rozumieniu planu działalności na przyszłość – staje się w obecnej rzeczywistości prawnej niezbędne, zarówno dla dotychczasowych podmiotów, jak i dla nowopowstałych przedsiębiorców leczniczych. Z jednej strony zapewni to przejęcie biznesu przez sukcesorów lub jego ewentualną sprzedaż, a z drugiej – zabezpieczy prowadzoną działalność przed negatywnymi skutkami nieprzewidywalnych okoliczności, w tym również w zakresie zmian legislacyjnych.

Gdybyście potrzebowali Państwo dalszych informacji – w Mariański Group postaramy się udzielić odpowiedzi na każde pytanie.

Zapraszamy do bezpośredniego kontaktu z ekspertami, a także do lektury materiałów na **www.firmabezryzyka.pl**

MARIAŃSKI
GROUP

Mariański Group Kancelaria Prawno-Podatkowa Sp. k.
biura: WARSZAWA, ŁÓDŹ, CZĘSTOCHOWA
tel. 422 07 76 76
kancelaria@marianskigroup.pl
www.marianskigroup.pl
www.firmabezryzyka.pl
www.kontrolapodatkowa.pl